

Aurelian SILVESTRU

În fața alegerii

Răzmuiate de ape, mai multe dealuri au alunecat la vale, răscolind pământul și scoțând la suprafață vestigiile ale unei lumi demult apuse...

Un vârf de suliță pe care îl ridic din mână îți amintește de strămoșii noștri geți care au locuit cândva aici și de la care ne-au rămas un șir întreg de mituri și legende...

Se spune că un trib de masașeți s-a aciuat pe timpuri tocmai în vecinătatea Mării Caspice, unde a găsit condiții bune pentru păstorit. Locurile erau pustii, dar liniștite. De la un timp, însă, micul popor a simțit asupra sa privirea lacomă a unui suveran, pe nume Syrus, supranumit *regele lumii*.

Acesta devenise rege al Persiei, după ce luase cu forța tronul bunicului său, pe care îl omorâse într-un război nedrept. S-a întâmplat asta cu 559 de ani înainte de Hristos – timp în care a luat naștere Imperiul Persan, extinzându-se până la porțile masașeților.

Pe atunci, acești războinici erau conduși de regina Tomis (sau Tomy-

ris) care, după cum mărturisesc istoricii, i-a trimis lui Syrus următorul mesaj:

– Mărite rege al perșilor! Știu că ți-ai pus în gând să dai năvală peste noi, de aceea te sfătuiesc să renunți la planurile tale, chiar dacă a trăi în pace este ultimul lucru pe care ți-l dorești. Domnește peste poporul tău și împacă-te cu gândul că peste al meu domnesc eu!

Syrus știa că masașeții nu erau bogați și nu avea ce lua de la ei, dar, în lungile sale expediții, se obișnuise ca toată lumea să-i stea la picioare și nu putea admite ca o regină oarecare să-l înfrunte cu atâta demnitate. Așa că, vrând s-o învingă cât mai repede, a recurs la următorul șiretlic...

După prima confruntare cu masașeții, a întins în tabăra sa o masă mare, pentru ospăț, punând pe ea tot felul de bucate, dar mai cu seamă – un vin amestecat cu ierburi halucinogene. Apoi a lăsat în tabără trupele cele mai slabe și s-a retras.

Curând, un detașament de masașeți, condus de prințul moștenitor, a năvălit asupra taberei, a cucerit-o și, crezându-se în siguranță, a sărbătorit victoria la masa lui Syrus. Într-un târziu, turmentați

de-a binelea, voinicii au adormit, iar, noaptea, persanii s-au întors în tabără și i-au făcut prizonieri.

Când a aflat că unicul ei fiu a nimerit în capcana lui Syrus, regina masașeților i-a trimis încă un mesaj...

– Mă adresez din nou cu vechea rugămintă, i-a vorbit ea prin gura trimisului său. Dar îți mai dau un sfat: dă-mi fiul înapoi, părăsește țara mea și mulțumește-te cu biruințele pe care le-ai avut deja.

Înfuriat, Syrus a strigat de pe tronul său:

– Nu voi pleca nicăieri de aici, până când nu voi nimici și ultimul dintre supușii ei!

Aflând că este folosit ca o momeală în negocierile cu mama sa, prințul moștenitor s-a sinucis. Vestea morții lui a umplut de jale poporul masașeț. Și atunci toți ca unul au pus mâna pe arme și s-au năpustit asupra armatei uriașe a lui Syrus. Erau mult mai puțini ca perșii și se părea că nu au nici o șansă de izbândă. Dar, în furia lor cumplită, știau că luptă pentru țară, împotriva unor agresori care veniseră să le-o calce în picioare și asta le-a înzecit puterile.

După o zi de luptă, armata persană a fost măcelărită. În mijlocul ei, pe câmp, zăcea trupul lui Syrus. Regina masașeților și-a adunat ostașii și le-a spus:

– Vedeti trupul desfigurat al acestui rege înfumurat? E ceea ce-i așteaptă pe toți împărații lumii care se cred prea mari, ca să-i respecte pe cei mici!

La scurtă vreme după moartea lui Syrus, imperiul persan s-a destrămat, iar cronicarii vremii au dat vina pentru acest dezastru pe nesăbuinta suveranului...

Forța poporului, după cum se știe, nu constă atât în număr, cât în puterea spiritului care îl ajută să rămână în picioare.

În fața marilor primejdii, ca și în fața marilor puteri, există două feluri de a te comporta:

– unul umilitor și rușinos, pe care îl acceptă doar cei ce merită să fie tratați ca niște robi;

– și altul plin de demnitate și noblețe, pe care îl arată cei ce știu că Țara și Independența sunt sinonime absolute!

Prinși în închisoarea acestor două perspective, nu avem de ales decât între eroism și lașitate...

Onoarea se măsoară cu voința de a nu pune în cârcă altora propriile noastre responsabilități față de Patrie.

Flacăra vieții

Simt flacăra vieții
Se stinge treptat,
Ca focul din vatră,
Din lemnul uscat.

Simt timpul – ca vântul
Grăbind al meu foc,
Dar nu sunt în stare
Să-l țin într-un loc.

Al meu foc se stinge
Și-aruncă scânteii –
S-aprind în jur flăcări
Ce ard în puteri.

Ele mă fac
Să uit că mă sting,
Renasc vise multe,
Prin somn... rătăc și plâng.

Ion RUSANOVSKI,
Ruseni, Edineț

El, poetul

Lui Dumitru Matcovschi

A fost și rămâne poet și tribun,
E omul și steaua cu cerul străbun
Plecata la Domnul, el mult prea devreme,
Dar opera-i vie domnește în vreme.

De Patrie scrie, și de omenie,
Împarte povești și mie și ție –
Cum țara de-a pururi noi s-o iubim,
Cum viața întreagă frumos s-o trăim.

El versuri de dragoste nouă ne-a scris
A vrut să trăim iubirea din vis,
El cântă o țară, și cântă o lume,
De dragoste veșnică mereu ne tot spune.

Noi cartea-i s-o ținem la căpătâi,
Și sinceri să fim ca în ziua dintâi.
Să fim hotărâți și să ajungem la țel –
Exemplu destoinic ne este chiar El.

Cristina RĂZLOG,
Chișinău, Colegiul Financiar Bancar

Amurg

Lumina cade obosită
Prutu-și ține a sa cale
Pe pajiste încărunțită,
Cu-apa-i tânguind la vale.

Amurgul tainic sufletul îți umple
De vagi iluzii, viață în declin...
Și parcă-aștepti ceva să se întâmple
În cer, în lume, în destin...

Tristă-i valea, plânge dealul,
Tot de chin și de urgie,
Că-au înfipt în noi hotarul
Pân-la os, în carne vie.
Cine neamul să-mi trezească
Granița în hâu să pice,
Și-acolo să putrezească,
Rana să mi-o vindece?!

Maria BODIȘOR, Ciocâltei, Orhei

La braț cu viața

Viața mea
E cântecul meu,
E-al meu destin,
Întreșut de umbre
Și de lumini.
Neînvinș de opreliști,
Calea mi-o țin
Tot înainte,
Zidindu-mi suflarea
În miez de cuvinte.

Vasile GRITCU, Drochia

Rubrică îngrijită de
Ionel CĂPIȚĂ

Educația ecologică: Moldova versus Estonia

Femeile sunt acel centru care mișcă Universul în jurul lor. Oare ne-am pus vreodată întrebarea care e de fapt menirea femeii? O vedem în rol de fiică, soție, soră, mamă, profesor și multe alte roluri pe care doar ea le poate ocupa. Putem depăna kilometri de litere în care să descriem femeia mamă. Ne putem lesne opri la femeia pedagog, ea își educă generații întregi de învățăcei pentru care este sursa de cunoștințe, înțelepciune și răbdare.

Asociația Femeilor pentru Protecția Mediului și Dezvoltarea Durabilă (AFPMDD) reunește femei cu diferite roluri sociale, dar cu un singur scop – protecția mediului înconjurător.

Începând cu luna iulie a anului curent, AFPMDD, în cooperare cu Peipsi Center for Transboundary Cooperation din Estonia, Rezervația „Plaiul Fagului” și Mișcarea Ecologistă din Moldova, implementează proiectul „Promovarea educației ecologice prin implicarea tinerilor în monitorizarea biodiversității Rezervației „Plaiul Fagului”, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Estoniei, prin Programul de Cooperare pentru Dezvoltare și Ajutor Umanitar, cofinanțat de Ministerul Mediului al Republicii Moldova din Fondul Ecologic.

Scopul cu care am pornit în realizarea acestui proiect este educarea ecologică a tinerilor și promovarea în rândul lor a celor mai bune tehnici de conservare a biodiversității forestiere.

Intenția noastră este de a transforma rezervațiile naturale în ateliere de lucru în aer liber, unde să fie desfășurate ore ecologice. Proiectul inițiază un program de educație de mediu în care sunt implicați peste 240 de elevi, cu vârste cuprinse între 13-16 ani, din instituțiile de învățământ din localitățile adiacente rezervației „Plaiul Fagului”.

Pentru a ne familiariza cu experiența colegilor estonieni în domeniul educației ecologice a populației, dar mai ales a tinerei generații, am efectuat o vizită de studiu în Estonia.

În incinta unui Centru de educație ecologică din Tartu, Estonia

Spre deosebire de Republica Moldova, în Estonia este foarte bine dezvoltat conceptul de educație ecologică, care începe de la grădiniță și continuă în școli, colegii și universități.

Am vizitat câteva din cele 80 de centre de educație ecologică amplasate pe întreg teritoriul Estoniei. Acestea au menirea de a oferi tinerilor un mediu favorabil, interesant și diferit de cel din sălile de clasă. Toate centrele pe care le-am vizitat organizează activități pentru elevi fie în aer liber, fie în sălile special amenajate.

Activitățile sunt foarte diverse, elevii pot merge în aer liber și verifica calitatea apei cu dispozitive speciale oferite de centrul de educație ecologică, pot merge și aduna deșeurile pentru composturi vegetale sau chiar vedea sistemul digestiv al unui pește prin disecarea acestuia.

Învățământul neformal e mult mai apreciat de elevi și profesori. Lecțiile practice în aer liber sunt adevărate lecții de viață care nu trebuie scrise în caiete, ele rămân în conștiința fiecărui copil. Trebuie să recunoaștem, totuși, că Estonia a investit mult în conceptul de „Educație ecologică”, iar rezultatele nu întârzie să apară.

Aceasta ne dorim și noi prin implementarea proiectului. Pentru a atinge obiectivele propuse am demarat campanii de promovare a biodiversității, am creat rețele de comunicare în școlile adiacente Rezervației „Plaiul Fagului”, iar elevii acestor instituții participă la un program de educație de mediu, formând cluburi ecologice în fiecare școală.

Profesorii din instituțiile de învățământ din localitățile limitrofe rezervației au participat la un atelier de lucru unde au fost informați și instruiți în domeniul educației neformale de mediu. Va fi elaborat un ghid de bune practici în domeniul conservării și monitorizării biodiversității.

La fel, va fi organizată o tabără de vară pe teritoriul Rezervației

La Centrul ecologic Peipsi, Estonia

„Plaiul Fagului”, unde copiii vor fi instruiți în domeniul protecției mediului, vor participa la acțiuni de salubritate a teritoriului, vor fi implicați în diferite activități de dezvoltare a bunelor practici în domeniul conservării și monitorizării biodiversității.

Implementarea proiectului reiese din necesitatea de a oferi tinerilor nu numai o alternativă de petrecere a timpului liber pe perioada vacanței, dar și de a-i informa, instrui, implica în activități ce țin de modul sănătos de viață și dezvoltarea lor.

La moment, orele ecologice sunt în plină desfășurare. Iată câteva impresii ale elevilor:

„La ora de ecologie mi-a plăcut foarte mult ceea ce am aflat despre natură. Am rămas impresionată de cum se face compostul din toate resturile de alimente, frunze, crengi etc. Mi-a plăcut foarte mult că toți elevii s-au implicat și au participat activ. Aș dori foarte mult ca toate orele de ecologie să fie atât de interesante. Vă mulțumim.” (Daniela Plămădeală, Sipoteni, Călărași, clasa a VII-a „C”).

„Sper că prin activitățile ce le-am desfășurat și le vom mai desfășura, vom cunoaște starea naturii din rezervație și vom promova organizarea de acțiuni concrete de îmbunătățire a mediului înconjurător din comunitatea noastră.” (Alexandrina Zemlinski, Bahmut, Ungheni, cl. IX-a).

„Mi-au plăcut jocurile care au fost desfășurate în cadrul orei. Au fost lucruri interesante și în același timp distractive. Natura pentru mine este un mediu important. Cu ajutorul acestor lecții voi ști cât de importantă este natura pentru om” (Cristin Butacu, Bahmut, Ungheni, cl. IX-a).

Acestea sunt doar câteva din părerile și impresiile copiilor implicați în proiect, ei sunt mulțumiți și entuziasmați și plini de dorința de a schimba ceva, iar pentru echipa AFPMDD acest lucru contează cel mai mult.

Valeria ARHIP